

Turku Korppolaismäki 2011

**Arkeologinen inventointi 5. – 8.9 ja
koekaivaus 14.–23.9.**

**Jouko Pukkila 2011
Turun museokeskus**

Turku Korppolaismäki 2011
Arkeologinen inventointi 5. – 8.9 ja koekaivaus 14.–23.9.

Jouko Pukkila
Turun museokeskus

Tiivistelmä

Turun museokeskus teki arkeologisen inventoinnin ja koekaivauksen Turun Korppolaismäellä syyskuussa 2011 liittyen Aurajoen suualueen rakennushankkeeseen. Työn aikana mäen luoteisosassa tutkittiin pieni alue, jolla suoritetaan ns. maisemalouhintaa. Kiinteitä muinaisjäännöksiä ei inventoinnissa eikä koekaivauksissa todettu, vaan havainnot voitiin liittää todennäköisimmin 1900-lukuun.

Turku Korppolaismäki 2011
Arkeologinen inventointi 5. – 8.9 ja koekaivaus 14.–23.9.

Jouko Pukkila
Turun museokeskus

Sisällysluettelo

Perustiedot	2
Johdanto	3
Lähestymiskartta	4
Peruskarttaote	5
Topografia ja tutkimusalueet	6
Tutkimusmenetelmät sekä tehdyt toimenpiteet ja havainnot alueittain	11
Yhteenveto	30

Kartat

Turku Korppolaismäki 2011
Arkeologinen inventointi 5. – 8.9 ja koekaivaus 14.–23.9.

Jouko Pukkila
Turun museokeskus

Perustiedot

Tutkimuskohde:	Korppolaismäki
Muinaisjäännösrekisterin numero	853400015
Laji	Kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi	muinaisjäännösryhmät
Ajoitus	historiallinen
Kunta	Turku
Kylä	
Maanomistaja	Turun kaupunki
Sijainti kartalla	P: 6709042 I: 237657 P (YKJ): 6711859 I (YKJ): 3237721 Lat (ETRS89/WGS84): 60,43213426° Lon (ETRS89/WGS84): 22,23151692° Lat (ETRS89/WGS84): 60° 25,9281' Lon (ETRS89/WGS84): 22° 13,8910' Lat (ETRS89/WGS84): 60° 25' 55,6833" Lon (ETRS89/WGS84): 22° 13' 53,4609"
Etäisyystieto	Turun tuomiokirkosta 4,4 km lounaaseen
Inventointi ja koekaivaus 2011	
Kenttätyöaika	5.-7. ja 14. – 23.9.2011
Inventointi- ja koekaivauslöydöt	Ei löytöjä
Aikaisemmat tutkimukset	1982 Heljä Brusila inventointi 1997 Teija Tiitinen hoito

Johdanto

Turun museokeskus teki rakentamishankkeeseen liittyvän inventoinnin ja sen jatkoksi koekaivauksen Turun Korppolaismäellä ns. Telakkarannan alueella. Inventointi tehtiin 5.-8.9. ja sen tulosten perusteella koekaivaukset 14.-23.9.2011.

Telakkarannan alueelle rakennetaan neljä kerrostaloa. Niiden autotalleihin liittyvän rakennustyön takia Turun museokeskus katsoi perustelluksi suorittaa arkeologisia tutkimuksia louhinta-alueella, koska sille jäi osittain kaksi Heljä Brusilan inventoinnissa vuonna 1982 havaitsemaa mahdollista muinaisjäännösalueita.

Nyt suunnitteilla olevat neljä kerrostaloa sijoittuvat mäen luoteisrinteen alapuolelle jokisuuhun, aivan vanhan sul-kutelakan altaan viereen. Kerrostalojen autosuojien rakentamiseksi ja alueen maisemoimiseksi suoritetaan mäen maapeitteisellä luoteisrinteellä louhintatyötä alueella, joka on pääosin telakkatoiminnan yhteydessä vahvasti muokattu. Pieni, 10-15 m leveä ja runsaat 200 metriä pitkä, lounais-koillis- suuntainen osa rakentamishankkeen alaisesta alueesta on kuitenkin säilynyt ja arkeologiset tutkimukset kohdistettiin sille. Aluetta erottaa telakka-alueesta verkkoaita, jonka kaakkoispuolella tutkimusalue on.

Ensimmäinen kohteista on Brusilan inventointikertomuksen kohde 5.4., kumpumainen rakennelma. Se on halkaisijaltaan useita metrejä ja sijaitsee Turun Linnaa vastapäätä. Kumpareen pohjoisosa on hävitetty jo ennen vuoden 1982 inventointia, mutta säilynyt osa on Brusilan mukaan tehty maasta ja kivistä ja kummun eteläpuolella oleva kannas saattaisi olla matala vallitus tai tierakennelma. Hautaröykkiön tai kalmistonkaan mahdollisuutta ei Brusila inventoinnissa kyennyt osoittamaan täysin poissuljetuksi.

Toinen louhinta-alueelle mahdollisesti ulottuva muinaisjäännös on Brusilan inventoinnin kohde 5.7., jota on arveltu ruttoon kuolleiden hautapaikaksi. Tehtäessä telakka-alueelle johtavaa tietä suoperäisen notkelman reuna-alueelle oli kaivutöissä löydetty useampi luuranko ja pääkallo, joista lienee tehty ilmoitus poliisille 1950-luvun jälkipuolella. Paikkaa on arveltu vuoden 1703 ruttoepidemiassa kuolleiden hautapaikaksi, jollainen lähteiden mukaan Korppolaismäellä on ollut. Toisaalta on mahdollista, että vainajat on haudattu paikalla käytyjen taisteluiden yhteydessä. Mäen asukkaat ovat pitäneet vainajia koleraan kuolleina.

MMY/15/99

MMY/15/99

Topografia ja tutkimusalueet

Korppolaismäki sijaitsee Aurajoen suun kaakkoispuolella Turun Linnaa vastapäätä. Se on paikoin kalliainen mäki, mutta kallioiden välialueilla notkopaikoissa on runsaastikin maa-ainesta. Kallioalueet ovat paljaita, mutta maapeitteisissä kohdissa kasvaa metsää, joka pääasiassa on lehtimetsää, mutta jonkin verran on myös mäntyjä. Mäen keskiosan kallio, länsipää ja luoteispuoli ovat rakentamatonta maastoa, muualla mäki on täynnä omakotiasutusta sekä viime vuosien aikana tehtyjä kerrostaloja.

Tutkimusalue on topografian perusteella jaettavissa erityyppisiin alueisiin ja tätä jakoa käytetäänkin alueen luonnehdintaan ja tulosten esittelyyn. Tutkimusalueella korkeudet merenpinnasta (N2000 –järjestelmä) vaihtelevat hieman alle 13 metristä noin 20 m mpy siten, että lounaisimman osan muodostaa maapohjainen ja paikoin tasalakinen kumpare (jatkossa käytän tästä osasta nimeä **alue 1**). Se on noin 15 m mpy. Kumpareen maaperä on erittäin kivinen. Pintakasvillisuus on pääasiassa heinää, kauempana aidasta on mm. mustikkaa. Puusto on sekametsää, jossa kasvaa muutama halkaisijaltaan noin 30 cm koivu ja mänty.

Lounaisen kumpareen jälkeen maasto laskee noin metrin verran ja paikalla on tasapohjainen notkelma (**alue 2**), jonka halki on kaivettu luode – kaakkois- suuntainen oja. Kasvillisuus on pientä lehtipuustoa ja vesakkoa. Käytännön syistä oja kaivettiin kahdessa osassa siten, että niiden väliin jäävä oja jäi koskematta.

Alueesta 2 koilliseen maa kohoaa pari metriä ja paikalla on selkeä tasalakinen kumpare (**alue 3**), joka vaikuttaa pääosin luontaiselta. Kumpare on noin 20 m halkaisijaltaan ja sen pohjoisosa on tuhoutunut. Länsilounainen rin-

ne ja laen lounaisosa ovat muuta kumpareta kivikkoisempia. Kumpareella kasvaa eri-ikäistä lehtipuuta, mm. pajua ja koivua. Aivan laen keskiosassa kasvaa mäntyjä. Aluskasvillisuus on niukkaa, mutta Brusilan inventointikertomuksen mukaan kasvanut nurmikauraa. Kumpare on sama, jonka Brusila mainitsee inventointikertomuksessaan kohdenumerolla 5.4.

Kumpareen etelä- ja lounaispuolella kulkee oja, joka mainittiin jo alueen 2 kuvauksessa ja joka tulee kumpareen itäkaakkoisella puolella sijaitsevalta tasapohjaiselta, vahvasti heinittyneeltä ja vetiseltä alueelta. Myös tasanteen pohjoiskulmasta lähtee lyhyt oja joka tulee kumpareen koillispuolella melkein aidan viertä kulkevalle polulle asti. Tähän ojaan yhtyy polun lähellä toinen, leveämpi oja, joka alkaa koillisessa sijaitsevan toisen, niin ikään tasapohjaisen notkelman länsikulmasta. Tämäkin notkopaikka on heinittynyt, mutta ensin mainitusta poiketen tällä kasvaa puita. Koillisessa jälkimmäistä notkopaikkaa rajaa Tuupikkalanpolkuun. Näiden notkelmien väliin jää pitkä ja kapea tasalakinen lähes pohjois-etelä – suuntainen harjanne, jonka kärki ojien yhtymäkohdassa on terävä ja melko selvärajainen. Harjanne on kivikoinen, aluskasvillisuus on varpua ja puusto isoja mäntyjä ja koivuja. Se on muutaman metrin levyinen ja muutamia kymmeniä metrejä pitkä. Notkoihin rajoittuvat reunat ovat paikoin hyvin selkeärajaiset. Notkot ja niiden välinen harjanne muodostavat **alueen 4**. Notkojen ja aidan väliin jäävä osa alueesta on aavistuksen korkeampi ja kovapohjaisempi, mutta selvästi muuta tutkimusaletta matalammalla, korkeuden ovat 13 – 14 m mpy välillä.

Alueen 5 muodostaa tutkimusalueen muokatuin osa eli Tuupikkalanpolun nimellä kulkeva sorapohjainen, heinitynyt tie, siihen liittyvä käänköpaikka, käänköpaikan itäpuolisen osan vallimaiset rakenteet sekä piennaralueet. Tuupikkalanpolku on osittain suonotkelman itäpenkereelle tehty tie, jossa ajoväylän leveys 2,5 – 3 m. Sen alkupää on miltei N-S – suuntainen. Käänköpaikka tien pohjoispäässä on noin 10 x 15 m laaja ja sen yli kulkee aittaa reunustava polku. Käänköpaikan koilliskulmasta näyttää lähtevän ainakin kaksi eriaikaista, nyttemmin käytöstä jäänyttä tielinjausta alas rinnettä kohti telakka-alueetta.

Maasto muutama metri kääntöpaikasta kaakkoon on jyrkkää metsäistä kallionalusrinnettä, jonka reuna on jyrkkä ja kaareutuu siten, että syntyy vaikutelma kumparemaisesta muodostumasta. Kääntöpaikan ja rinteeseen väliin jäävää pengeraluetta on muokattu kaivamalla rinteeseen alareunaa seuraileva oja ja rakentamalla sen viereen matala maavalli. Oja ja valli erottuvat noin 15 m matkan, sitten tämä kääntöpaikan viereinen osuus rakenteesta päättyy lyhyeen poikittaiseen kivi- ja maavalliin. Sen koillispuolella oja ja sitä reunustava valli taas jatkuvat aiempaa selkeämpinä. Ne päättyvät aidan kohdalla, jossa vallin päässä on iso 1,5 x 1 x 1 m maakivi.

Ojien ja vallien itäpuolella maasto nousee ja on osittain lähes luonnontilaiselta vaikuttavaa hyvin kivikkoista länsi- ja lounaisrinnettä (**alue 6**). Kasvillisuus on lehtipuustoa, mistä johtuen aluskasvillisuus on niukkaa. Avokallio alkaa alueen kaakkoisreunassa ja ylempänä kaakossa maasto tasaantuu ja muuttuu avoimemmaksi, heinittyneeksi maastoksi. Alueen korkeus koillisosassa on 20 m mpy kummankin puolin. Tämän korkeammalla olevan osan luoteiseen osaan aidan läheisyyteen on tuotu jonkin verran rakennusjätettä ja kasattu lohkokiviä erilaisiksi muodostumiksi.

Koillisimman osan tutkimusalueesta muodostaa metsäisen rinte tasainen yläosa, **alue 7**. Sillä on erittäin runsaasti isoja kiviä, joita vaikuttaa ajatun esimerkiksi puskutraktorilla erilaisiksi maan- ja kivensekaisiksi keoiksi. Kyseessä voivat olla myös jonkinlaiset raivauskivikot. Lisäksi alueella on muita kivimuodostumia, joista osaa näyttää muokatun. Yksi on kivikkoinen kuoppa, noin 2 m halkaisijaltaan olevan kivimuodostuma, jonka keskiosa on kaivettu kuopalle. Kuopasta kiviä lienee siirrelty reunoille, sillä ne ovat vierestä maanpintaa korkeammalla. Tämän pyöreähkön rakenteen itäpuolella on muutaman metrin päässä, aivan alueen rajalla on suorassa linjassa noin 4 metrin matkalla laastia ja laastissa kiinni olevia kiviä. Kauempana idän suunnassa tasaisella lakialueella – tässä raportissa määritellyn tutkimusalueen ulkopuolella - on enemmänkin samanlaista matalaa muuratulta vaikuttavaa rakennetta.

Tutkimusmenetelmät sekä tehdyt toimenpiteet ja havainnot alueittain

Inventoinnissa tutkimusalue tarkastettiin ja siltä koottiin tietoa pintahavainnoja ja tekemällä kairauksia pienellä ns. T-piikillä. Niiden avulla koottiin tietoja koekaivausta varten. Koekaivaus tehtiin pääasiassa kaivinkonetta käyttäen, mutta yhdessä paikassa myös kaivamalla koekuoppa lapiolla ja lastalla. Osa kaivetusta maasta myös seulottiin 4 mm silmäkoon seulalla. Inventoinnin yhteydessä tarkastettiin myös alueen kivet ja kalliot hakkausten tai kuppien varalta. Kaikki kaivannot peitettiin tutkimuksen lopuksi.

Tutkimusalueen kartoitus ja koekaivausalueiden kiinnitys tehtiin käyttämällä alueen aiemmassa kartoituksessa paaluin merkittyjä rajoja.

Korkeusmittaukset alueella suoritettiin yhdellä kerralla, joten tutkimusalueista on vain pintakorkeudet.

Seuraavassa esitetään havainnot, suunnitellut ja toteutetut toimenpiteet alueittain. Alueille 6 ja 7 ei tutkimuksia ulotettu syystä, että ensin mainittu oli vailla sellaisia pintahavainnoja, joiden perusteella se oli ollut perusteltua. Jälkimmäisen muokatut kivikot ja laastilla kiinnitettyjen kivien rivi jäivät ensiksi määritellyn tutkimusalueen ulkopuolelle.

Alue 1

Kumpare arvioitiin sijaintikorkeuden ja hiekkaisen maaperän takia sellaiseksi, että sillä olisi voinut hyvinkin aikanaan sijaita ns. varhaismetallikautinen asuinpaikka, toisin sanoen pronssikaudelta tai varhaiselta rautakaudelta 2000-3000 vuoden takaa. Maaperän hiekkaisuus havaittiin kairaamalla, mutta sitä osoittanevat myös lukuisat kuopat alueella. Niiden reunoilla ja pohjalla oli irrallisia, noin 40-80 cm kokoisia kiviä ilmeisestikin niille sijoilleen jääneinä, kun hiekanotto oli päättynyt. Kuoppien välistä kulkee vanha tie ura Korppolaismäen lounaiskärjen varustuksille ja voi olla, että alueelta on viety maa-aineista sinne.

Kumpareen koillislaidassa, noin 5 x 5 m kokoisien laakean kuopan vieressä on kolme neliömäistä betonivalua. Niissä on maanpinnan tasalla noin 1 x 1,5 m kokoinen antura, jonka keskelle on valettu noin 100 x 80 x 25 cm kokoinen nelikulmainen harkko. Harkkojen päädyissä on vaihteleva määrä erilaisia metallitankoja, osassa on kierteet. Valut ovat kaarevassa linjassa siten, että keskimäinen on hieman ulompana.

Alueelle kaivettiin sen koillisrinteestä laelle 12,5 m pitkä lounais – koillis – suuntainen koeoja noin 3 päähän aidasta (tarkempi sijainti ks. kartta 2). Sen leveys oli 1-1,2 m ja syvyys 70-90 cm eli koskemattomaksi tulkittuun valkoiseen, paljon erikokoista kiveä sisältävään hiekkaan. Ojassa oli erikokoisia kiviä.

Selkein maakerrosten jako näkyy noin 8-9 m WNW –seinässä ison kiven vieressä: 0-10 cm pintahumus (jossa niitä kiviä), 10-30 humuksen sekainen löyhä harmaa hiekka, 30-55 cm ruskea – punertavan ruskea hiekka, 55-70 cm harmaa soransekainen hiekka, 70-90 cm tiivis vaalean harmaa hiekka.

1,5-1,8 m ojan koillispäädystä havaittiin keskellä ojaa 70 cm (NW-SE) x 40 cm läiskä, joka jatkuu SE-seinämään. Keskellä ojaa jälki on ruskea ja soran sekainen. Jäljen vieressä SSE-seinämässä on paikoin hyvin selvärajainen 60 cm syvä pyöreäpohjainen, ylhäältä 60 cm leveä jälki. Tämän kuoppajäännöksen maa on tummanharmaata humuksen sekaista hiekkaa. Kuoppajäänteiden jäljen WSW –puolella on harmaata hiekkaa noin 70 cm matkalla. Tämä sekoittunut maa jatkuu ojassa olevaan, tasossa havaittuun jälkeen asti. Mitään löytöjä ei jäljestä ei tehty eikä sen tulkinta ihmistekoiseksi ole varma.

6 m koillispäästä oli WNW – seinämässä 50 cm syvyydellä linssimäinen humusjälki muuten niukasti humuksen sekaisessa hiekassa. Luultavasti kyseessä on maaton juuri.

Noin 7 m kohdalla koillispäästä alkoi erikoinen soran ja pikkukivien muodostama kivikerros heti maanpinnasta ja jatkui paikoin 25 cm syvyyteen, paikoin se oli ohuempi. Kerros erottui koko ojan leveydellä ja 2-4 m matkalla. Kivikko sijaitsee kohdassa, jossa loiva rinne tasaantuu tasaiseksi laeksi ja sille voi esittää kaksi tulkintaa. Joko kyseessä on jonkinlainen laen kovettamiseksi tehty penkka tai sitten paikalla voitu seuloa kuopista otettu ja muualle viety maa.

Mitään löytöjä kuopasta ei tehty, vaikka maata seulottiin. Rikkonainen, toisinaan hyvälaatuinen kvartsiaineisto on luultavasti maaperän ominaisuus. Kyseessä eivät ole iskokset.

Alue 2

Alueen 2 halkaisevan ojanleikkauksesta näkyy, että maa on ruskeaa hiekkamultaa. Kairattaessa havaittiin, että paikalla on ensin noin 15 cm paksu lehtihumuksen ja hiekansekainen maa, sitten tulee kiviä. Osa kivistä oli murskettua, mutta varmasti ei voi väittää niitä kuumuuden rikkomiksi palaneiksi kiviä. Ojan itäleikkauksesta otettiin talteen pari epämääräistä kvartsia, mutta paikalla on runsaasti erilaista rapautunutta kiveä pienestä silpusta isompiin lohkeisiin ja kappaleet ovat luultavasti tällaisista irtautuneet. Oranssipäisen kairauspaalun vierestä, sen koillispuolella 1-2 m päässä löytyi kairanäytteestä oranssiksi palaneen saven tai tiilen purua ja tästä syystä paikalle kaivettiin ojan kummallekin puolelle pienet koeojat,

Koeoja 1 kaivettiin loivasti viettävään maastoon ojan länsilounaiselle puolelle ja sen SSE-seinästä dokumentoitiin seuraava kerrosjako: 0-5 cm lehtihumus, 5-35 cm terävän kivisilpun (halkaisija 5-10 cm) sekainen ojasta poistetun maan sekainen kerros, jossa maa on harmaata saven sekaista hiekkaa, 30-50 cm savinen juurten sekainen (vanha maanpinta), kellertävän harmaa, 50-80 cm humuksen ja kuivan saven sekainen kivinen hiekka, 80-100 cm humuksen ja saven sekainen harmaa maa, 100-110 cm ruosteläiskäinen kuiva vaalean harmaa savi.

Koeoja 2 kaivettiin ojan lounaispenkereeseen. Se oli noin 6 metriä pitkä ja WSW – ENE –suuntainen. Leveys oli 1,5 m ja syvyys 0,7-1,2 m. Koeojan lounaispäässä, ojan vieressä oli 2 m matkalla kivetöntä hiekkaa, sitten savi-alue noin 4 m matkalla. Savi oli rakeista ja hiekan ja humuksen sekaista. Päällimmäisenä oli pienen lohkokivien sekainen 20-30 cm paksu humusmulta, sitten vaihtelevasti kellertävä hiekka tai harmaa savi. Hiekkaisten kohtien alla oli harmahtavan keltainen hiekka.

Ei löytöjä.

Alue 3

Kumpare on ilmeisesti luontainen kumpare, mutta sille on kaivettu ainakin kaksi kuoppaa ja sen länsipuolen kivikkoisuus pistää silmään. Kairanäytteiden perusteella polun vieressä olevan osan maa näytti olevan harmahtavaa hiekkaa ja silttiä, kauempana maa on hiekkaisempaa. Pintahavaintoihin kuuluu myös kumpareen itärinteessä olevaan kiveen kiinnitetty rautainen kiinnityslenkki – mahdollisesti kumpareella on ollut jokin tolppa tms., jonka harus on kiinnitetty lenkkiin. Laella on myös iso, noin 3 x 4 m laajuinen ja 20 cm syvä pyöreähkö kuoppa.

Edelleen havaintoihin kuuluu aivan tutkimusalueen rajalle jäävä mahdollinen "kivilatomus", josta pintaturpeen poistamisen jälkeen erottui 9 isompaa, 35-50 cm kokoista kiveä 3 x 1,2 m alalla. Niistä 6 on tiiviimpänä rykelmänä, aavistuksen pyöreähkönä muodostumana. Pituusakselin suunta on NW-SE. Isompien kivien välissä on maan pinnassa pienempiä, 10-15 cm kokoisia lohkokiviä. Muodostuman luonteen selvittämiseksi sen koillisreunaan kaivettiin koneella kuoppa ja keskelle käsin. Molempien maa seulottiin mitään kuitenkaan löytämättä. Koekuopan (50 x 50 x 70 cm) E-seinä: 10-15 kokoisten pikkukivien sekainen humusmaa, 10-15/45 ruskea kivien sekainen hiekka, 45-50 harmaa kivien sekainen hiekka. Vaikuttaa rakenteelta, mutta vastaavaa pikkukivikkoa on myös laen samalla puolella olevassa koejassa (huuhtoutunut rantakivikko?).

Koska kumpare sellaisenaan on huomioitu Brusilan inventointikertomuksessa mahdollisena muinaisjäännöksenä, päätettiin asian selvittämiseksi kaivaa sen yli ristikkäin kaksi koeojaa. Konekaivu varauduttiin lopettamaan mahdollisten havaintojen ilmaantuessa.

Seuraavanlaiset maakerrokset dokumentoitiin:

Kaakkoishaara oli 10 m pitkä, luode – kaakkois –suuntainen, Leikkaus sen alapäästä 4 – 5 m koillisseinämässä;: 0-20 tummanharmaa, paikoin musta hiekan ja 5-15 cm kokoisten kivien sekainen humusmaa, 20-35 cm punaruskea kivinen hiekka, 35-50 cm ruskea hiekka, 50 cm → harmaa kivinen hiekka. Koko syvyys 70 cm.

Lounaisoja oli lounais – koillissuuntainen ja 5 m pitkä. Dokumentoitu leikkaus ½ m päässä päädyistä luoteisissä: 0-22 cm hiekkainen humusmaa, 22-35 cm tummanruskea hiekka, 35-50 cm ruskea hiekka, 50 cm → kellanharmaa hiekka. Koko syvyys 65 cm. Kuva 2.

Koillishaara sijoitettiin niin, että se leikkasi laen suurinta kuoppaa, josta todettiin, että siitä puuttui muualla havaittu ruskea hiekka, kiviä isoja on pohjan tasolla. Koillishaara: SW-NE osa 2,5 m, NNW-ESE –osa 2,5 m ja W-osa 4 m. Ojan pää 1 m linjapisteestä. Koillishaara mutkittellee johtuen isosta puustosta. Muihin nähden erisuuntainen.

Luoteishaara oli lyhyt, 3 m ja luode – kaakkoissuuntainen. Leikkaus osittain kuopan laidassa: 0-16 cm turve, 16-28 cm ruskea hiekka, 28-56 cm vaaleanruskea hiekka, 56 cm → harmaa kivinen moreeni. Koko syvyys 70 cm.

Koeojan luoteispäässä oli 0-25 cm hiekkainen kuiva harmaa humus, 25-43 cm punertava soran sekainen hiekka, jossa oli runsaasti kiviä, etenkin ojan päädyn alueella. Punertava maa näkyy myös ojan molemmissa sivuleikka-

uksissa. SW 1,2 m, NE 1 m. Lounaisseinässä maalaji rajautuu muutamaan isompaan kiveen. Hiekka löydötön, palaneita kiviä ei tunnistettu varmuudella ja luultavaa on, että maakerros on luontainen. Hiekan alla oleva savi oli kerrallista. Polun kohdalla ojan luoteispäässä oli 0-30 cm syvyydellä runsaasti pyöreitä kiviä kerroksena, joka ei vaikuttanut luontaiselta. Se saattaisi olla polun perustusta, jotain tarkoitusta varten tehty muu pohjustus tai esimerkiksi viereistä kuopasta otetun hiekan seulontajätettä.

Kivikon laajuuden selvittämiseksi ja sen rakenteellisten yksityiskohtien varmistamiseksi kaivettiin toinen kuoppa polun varteen koeojasta noin 2.3 m koilliseen. Sen syvyys oli 25-30 cm. Halkaisijaltaan 5-15 cm kokoisia kiviä oli maan pinnasta noin 15 cm syvyyteen, asti, sitten 15-20/25 cm humuksen sekainen harmaa hiekka. Sen alla oli kerrallinen savi paitsi aivan koillisreunassa, jossa näkyviin tuli ruskea sora.

Yleisinä havaintoina oli se, että kumpareen maaperä on hiekkaa, pääasiassa kuivaa ja löyhää ja siinä on runsaasti isoja kiviä. Mitään löytöjä ei tehty eikä havaintojen perusteella voida osoittaa, että paikalla olisi muinaisjäännös.

Alue 4

Alueelle neljä kaivettiin koekuoppa koneella entisen lammikon ja suon välissä olevan harjanteen luoteispäähän kahdesta syystä: ensinnäkin harjanne on selkeä ja vaikuttaa osittain muokatulta ja toiseksi harjanteen kärki oli muuta harjannetta kivettömpi.

Kuoppa kaivettiin harjanteen kärkeen noin 2 (N-S) x 1 m laajana ja 65 cm syväksi. Pinnassa oli paljon puunjuuria ja niiden seassa lehtihumusta 0-10 cm, 10-35 cm on ruskea rakeinen humuksen ja saven sekainen hiekka, sitten 35-55 cm humuksen sekainen savi. 55-65 cm kuiva ruosteläiskäinen savi. 20-50 cm syvyydessä oli jokunen kivi.

Kairaushavaintojen perusteella lounaisempi kosteikko on vanha lampi, sillä sen kairausnäytteissä on 40 cm paksuudelta harmaata ruskealäiskäistä savea ja sen alla tiivis tasaharmaa savi. Jälkimmäisessä notkelmassa maaperässä on harvakseltaan kiviä ja multainen savimaa paikoin 40 cm syvyydelle. Tämä notkelma lienee ollut suo.

Alue 5

Tien ja kääntöpaikan aluetta tutkittiin suuremmilla kaivannoilla kuin muualla, koska lähtöoletuksena oli, että luurankoja tai niiden osia olisi löydettävissä alueelta. Jos luurangot olisivat hautakuopissaan, niiden havaitseminen kapeasta ojasta olisi ollut epävarmaa ja toisaalta isommissa kuopissa maata tuli liikuteltua enemmän ja siten lisättyä sen todennäköisyyttä, että irralliset luut olisi havaittu paremmin kuin kapeassa ojassa.

Työ aloitettiin kaivamalla kääntöpaikan itälaidalle noin 4 x 4 m laajuinen kuoppa, jonka itälaidan keskelle tehtiin kapeampi koeoja. Koeojalla tutkittiin myös vallimaisten rakenteiden lounaisempaa osaa, jonka oja leikkasi viistosti. Valli on paksuimmillaan noin 70 cm. Sen koillisseinän kerrosjako: ruoho- ja juuriturva 0-23 cm, ruskea soran sekainen hiekka 23-63 cm, sitten 63-100 cm siltin ja saven sekainen kerros. 10-25 cm kokoisia kiviä koko matkan, pinnassa 0-30 cm pohjakerroksia isompia. Vieressä ojassa on pienehköjä kiviä. Piennaralueella myös ruskeaa hiekkaa noin 20 cm syvyydelle ja 2 m päähän vallista. Pohjasaven yläpinta "aaltoilee" laskien portaittain kohti jokea. Oja kaivettiin kaikkiaan noin 1,8 m syväksi.

Luoteispuoleisen vallin tutkimiseksi sen poikki avattiin W-E – suuntainen, noin 1 m leveä leikkaus. N- seinämä noin 1,1 m korkea eli syvä. 0-25 cm pintaturve, 25 cm kokoisia kiviä ja vaalean harmaa hiekka 25-70 cm tumman harmaa hiekka, jossa on kiviä 70-95 cm ja 95-110 cm kellertävän harmaa hiekka.

Vallin ja ojan takana olevan jyrkkää, luontaiselta vaikuttanutta rinnettä tutkittiin avaamalla siihen pieni leikkaus, jonka seinämässä todettiin seuraava kerrosjako: 0-10 cm pintahumuksen ja kivien sekainen karkea tumman harmaa hiekka, 10-32 cm tumman ruskea kivien ja juurten sekainen humus hiekka, 32-70 cm ruskea kivien sekainen hiekka, 70 cm → vaalean harmaa kivien sekainen hiekka tai huuhtoutunut moreenin pinta.

Vähintään samaan syvyyteen kaivettiin käänköpaikalla oleva isompi kaivausalue. Sen maakerrokset noudattelivat seuraava jakoa, joka dokumentoitiin SW – seinämässä: 0-20 cm mustan hiekkapuhallushiekan sekainen maa, 20-49 cm kivien sekainen ruskea sora, 49-60 harmaa liuskeinen kuiva savi, 60 cm → tiivis ruskea harmaa savi. Pohja noin 1 m kiviä aina noin 2 m asti. Pohjakivikko 1 m alkaen alaspäin on niin tiivis, että paikalle haudatut vainajat voivat olla korkeintaan 1 m syvyydessä.

Varmuuden vuoksi käänköpaikan länsilaidalle avattiin myös kaivanto, joka ulottui tien penkereelle noin 6 m pitkänä ja 1 m leveänä ojana, käänköpaikalle avattiin 2,5 x 3 m laajuinen ja runsaan metrin syvyinen kuoppa. Tällä

alueella todettiin ensimmäisen kerran, etteivät maakerrokset olleet luontaisia. SE – seinämän montun puoleisessa päässä dokumentoitiin seuraavat kerrokset 0-15 cm kivinen humus, 15-35 cm kivimurska, paikoin punertava, 35-45 cm tiivis, harmahtava hiekka, 45-62 cm soran sekainen harmaa humus ja hiekka, 62-78 cm vaaleanruskea soran sekainen hiekka, 78-102 cm ruskea humuksen sekainen hiekka, 102-110 vaalean harmaa hiekka. Maakerrosten rajat ovat selkeät.

Huomiota kiinnitti etenkin 35-45 cm syvyydessä havaittu tiivis, harmahtava hiekka, joka lähemmin tarkasteltuna oli savinen, mahdollisesti aavistuksen laastin sekainen maa kuopan molemmissa seinämissä. Sen poikkileikkaus oli linssimäinen (päältä tasainen), leveys 90 cm - 110 cm ja se erottui molemmissa seinämissä. Kyseessä on kenttätyövaiheessa "kanaaliksi" kutsuttu matala kaivanto, jossa oleva valkoinen maa on kulkenut koko kuopan kohdan yli. SE-seinämässä valkoisen maan alla näkyi pienen matkaa punertavaa kivimurskaa, NW-seinämässä maata peitti valkoinen 5 cm paksu laastikate.

Tämä valkoinen maa oli ojanteessa, joka oli kaivettu alempien, niin ikään selvästi muokattujen kerrosten läpi eli ne ovat sitä vanhempia. Mitään kerrosten ikää selvittäviä löytöjä ei tehty, mutta noin vajaan metrin syvyydestä soransekaisesta hiekasta löytyi muutamia kivihiilen paloja. Niiden perusteella voi arvioida, että kyseiset kerrokset ovat syntyneet 1900-luvulla.

Koska maakerrokset vaikuttivat ehjiltä, niiden laajuuden selvittämiseksi avattiin aivan kääntöpaikan luoteisosaan lähelle aitaa uusi, kapea oja. Se oli WSW – ENE – suuntainen. Leveys 70 cm, 15-60 cm syvä. Pää on 5,5 m paalusta WSW ja toinen sivu siitä 1,5 NW. Polun kohdalla maassa oli sinkohiekkää, muuten maa oli multaa ja hiekkää vaihtelevan paksuisina kerroksina (15-30 cm). Noin 6 m ojan lounaispäästä todettiin 60-70 cm syvällä vaalean harmaa tai valkoinen hiekka, joka ilmeisesti on sama kerros kuin jota on edellä kuvattu. Valkeaa maata näkyy NW-seinässä joen puolella 10-20 cm maan pinnasta noin 90 cm leveänä päältä tasaisena kuperapohjaisena jälkenä. Rakenteeseen kuuluva toinen maajälki näkyy tämän alapuolella harmahtavana soran ja saven sekaisena raitana, jonka molemmiin puolin on hiekka. Muita maakerroksia ei tässä ojassa havaittu, joten ojamainen rakenne on niitä selkeästi nuorempi. Sen suunta on luode – kaakko, siis kohti jokea ja pituus ainakin kymmenkunta metriä.

Länsilaidan kuopasta piennaralueelle, kohti suonotkoa kaivetun koeojan aivan lounaispäästä todettiin halkaisijaltaan 30 cm (SE-NW) pitkä ja 20 cm leveä pitkä humuksen täyttämä maajälki, jota kiersi 10-15 cm leveä karkea sora – kokonaisuudessaan jälki on 60 cm leveä. Se oli muodoltaan suorakulmainen ja siitä löydettiin seitsemän kappaletta 15 cm pitkiä nauloja ja maatuneen puun paloja. Aluetta ei syvennetty, mutta ojaa jatkettiin kohti suonotkoa ja silloin todettiin, että kyseessä oli kokonaisuudessaan vain 30 x 40 cm (NE-SW) laajuinen, mustan humuksen täyttämä jälki. 30 cm syvyydessä jäljen ympärillä oli sora – maa muuten on savista hiekkää. Saven ja soran raja on keinotekoisena suora ja jatku sivuleikkauksiin. Syvemmällä (n. 10 cm) kuopassa kulkee maatunut lankku NE – reunassa NW – SE – suunnassa.

Kuoppa liittyyneen muurattuun perustukseen tai tiiliarinan pohjaan, jonka toisessa reunassa on tiilimurausta. ENE – WSW – suuntainen (seinä(linja, betonista valettu. WSW – päässä tiilimurausta ja tiiliä pyöri maassa muutenkin. Esille otettiin noin 1,3 x 0,6 m laajuinen alue, valu jatkuu kairausten perusteella 2 m ENE ja 2-3 m NNW. Korkeus noin 15 cm, maassa valun edustalla laastiryttöjä. Laastin päällä on paikoin valkoista hiekkaa ja sen päällä kerros kivihieiltä. Laasti on kulunut pois osasta pintaa ja alta näkyy, että muurausmassan seassa on pieniä pyöreitä kiviä.

Yhteenveto

Turun museokeskus teki Korppolaismäellä rakennushankkeeseen liittyvät arkeologisen inventoinnin ja sen jatkoksi koekaivauksen syyskuussa 2011. Tutkimukset oli katsottu perustelluiksi, koska suunnitellulle maisemalouhinta-alueelle ulottui kaksi aiemmin tunnettua mahdollista muinaisjäännöstä ja koska mäen tunnettu historia ulottuu 1500-luvulle.

Tutkimusalueelta tunnetut muinaisjäännökset ovat maakumpare ja alue, jolta on tietä tehtäessä aikaisemmin kerrottu löydetyn ihmisten luurankoja. Maakumpare osoittautui olevan luontainen moreenipohjainen kumpare, jonka pinnassa oli huuhtoutunut esiin luontaista kivikkoa. Ainoa mahdollinen ihmistekoinen rakenne oli aivan kumpareen säilyneen osa laen reunassa, jossa esiin tuli kivikkoa. Kerros ei ollut luontainen, mutta sille ei löytöjen puuttuessa pystytä esittämään luontevaa selitystä. Kyseessä saattaa olla jonkinlainen pohjustus. Vastaavanlainen todettiin tutkimusalueen lounaisimmassa kärjessä olevan toisen, hieman matalamman kumpareen laelta.

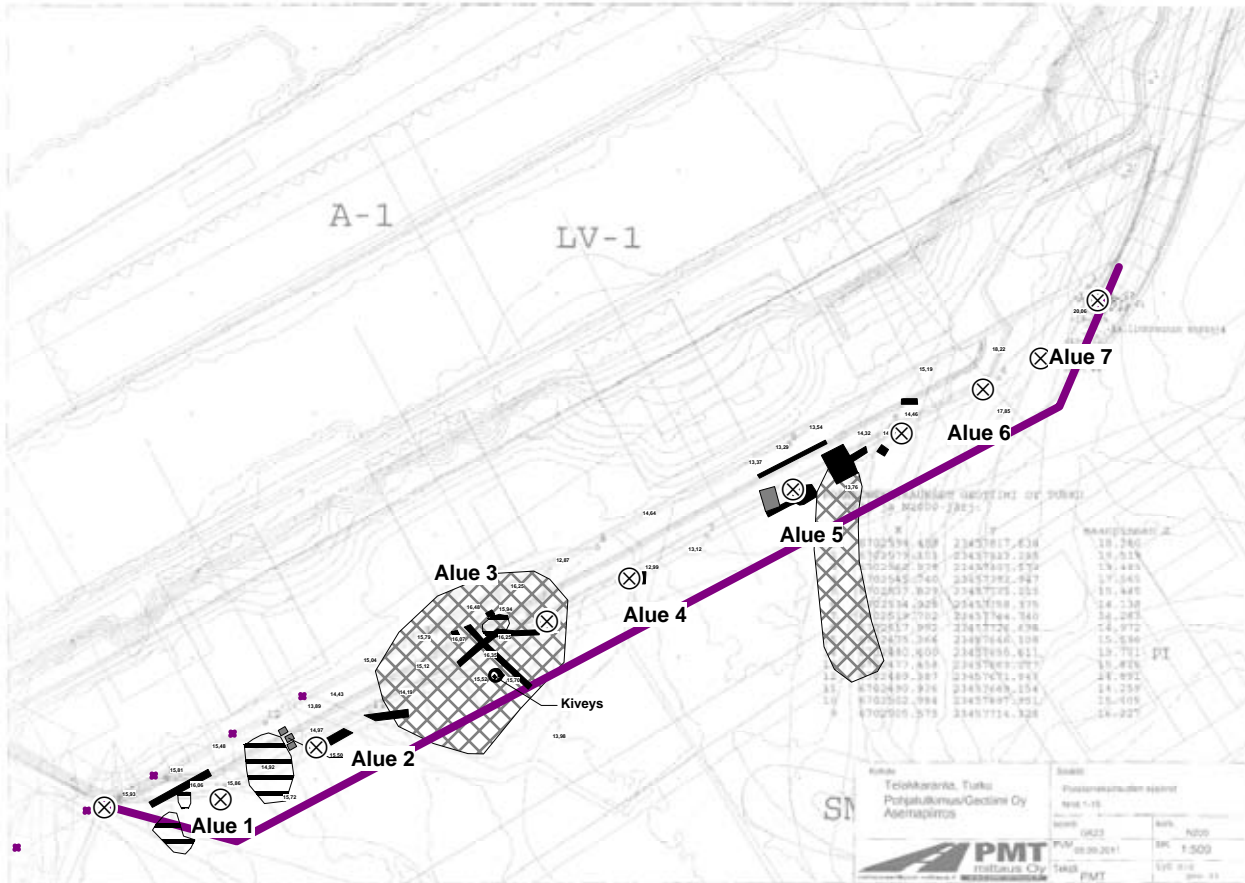
Toinen aiemmin tunnettu kohde on alueen keskiosassa olevan Tuupikkalanpolun alue, josta tietä tehtäessä oli löydetty luurankoja. Niitä on arveltu 1700-luvun alun ruttoepidemiassa kuolleiden haudoiksi, sillä sellainen on asiakirjatietojen perusteella mäellä sijainnut. Tosiasiassa haudat voivat olla vanhempiakin, sillä mäki on sotatoimien kohteena ainakin 1500-lvulta alkaen. Nämä sota toimet ovat liittyneet ensin Turun linnan piirityksiin ja myöhemmin joen ja kaupungin suojaamiseen tykkipattereihin. Tutkimuksissa ei kuitenkaan löydetty merkkejä luurangoista tai haudoista.

Tuupikkalanpolun päässä olevan kääntöpaikan länsireunassa ja piennaralueella todettiin maakerroksia, jotka ovat seurausta ihmistoiminnasta. Löydöistä (naulat, pajakuona, kivihiihi) päätellen kyseessä ovat hyvin nuoret muodostumat, luultavasti 1900-luvun puolelta. Samaa ikää on piennaralueen laidalta metsästä löytynyt betonista muurattu rakennuksen kivijalka tai lattiataso, sillä siihen kiinni muuratut tiilet olivat moderneja.

Tutkimuksissa alueelta ei löydetty mitään merkkejä vanhemmista muinaisjäännöksistä. Sen sijaan aivan alueen koillispuolella on tehty havaintoja, jotka voivat olla jonkinlaisten muurattujen rakenteiden jäännöksiä.

Turussa 29.9.11

Jouko Pukkila
Arkeologi

Korte Teikkaranta, Turku Pohjalukemuse/Osasto Oy Asentajittis		Suojan Puhosrakentajan osasto N:o 1-15	
PVM 08.08.2011	Määr. 1:500	Määr. 1:500	Määr. 1:500
		PMT	PMT